

ODPOCZYWANIE (39) *sb n*

Oba o oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie), -e pochylone.

sg N odpoczywani(e) (11). ◇ G odpoczywania (10). ◇ D odpoczywaniu (6). ◇ A odpoczywanié (7); -é (1), -(e) (6). ◇ I odpoczywani(e)m (1), odpoczywanim (1) PatKaz II (1:1). ◇ L odpoczywaniu (3).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI w. (jeden z niżej notowanych przykładów) s.v. odpoczqć i XVII w. (z Cn) s.v. odpoczynek.

1. *Zaprzestanie na jakiś czas robienia tego, co jest odczuwane jako trud lub cierpienie; nabieranie na nowo sił; quies Mącz, Modrz, Calag, Cn; cessatio, requies Mącz, Cn; feriae Mącz; sabbatismus Vulg; laxamentum, otium, remissio, quietio, vacatio Cn (28) : Iezu ktorys Ianowi ku flodkiemu odpoczywaniu fwięte pierfi dał, [...] fmi. fie nad nami. TarDuch B8v; bili fie tak mężnie aż fie wżyfcy fpracowali/ zawałał ieden ná odpoczywianie/ wżyfcy przyzwolili. BielKron 384v; Nihil est in opere naturae, quod non aliquas vices feriarum velit, Nie yełt yedná rzecz w rzeczy przirodzonych któraby wodmianki/ odpocziwania nie żadała. Mącz 493b, 45c, 341d; Cyáło nápełnia máła praca/ częfte odpoczywianie. SienLek 4v, 9v; GórnDworz Gg8v; A gdyż było po wieczery/ dano im komorę ku odpoczywaniu. HistRzym 28v; BudBib b2; Oczko 28; Calag 400b; A tak zoftawa iefzcze odpoczywianie (marg) wł: Sobotowanie. (-) ludowi Bożemu. WujNT Hebr 4/9.*

W połączeniu szeregowym (1): Iefliby to była prawda/ [...] żeby to tám miał być Chriftus fyn BOży/ ázażby to takowe iego okázowanie fię/ mowienie/ iedzenie/ picie/ siedzenie v ftołu/ chłodzenie fię y odpoczywianie/ y zápály chodzenie nie było/ iásnieyfe w wielu rzeczách/ niż pod nowym Teftámentem CzechEp 185.

W porównaniu (1): GlabGad L2v cf »stanie i odpoczywanie«.

Zwrot: »mieć odpoczywanie« (1): GlabGad L2v cf »stanie i odpoczywanie«.

Wyrażenie: »czasu odpoczywania« (1): niektore [zwierzęta] mchem odział/ niektore w fkorę kořmátą oblokł/ niektore záfię gęftą siercią y fcećinámí náfzychtował [...]/ á zá miękką pościel/ czáfu odpoczywania žeby im to ftáło. GórnRozm Nv.

Szeregi: »pokoj i odpoczywanie« (1): Nocne biegania y wołania/ imo to/ iż vcćiwym obywatelom pokoy y odpoczywianie [ocium et quietem] przekażaią/ obracaia się też w wielkie zgiełki ModrzBaz 36.

»odpoczywanie, spanie« (2): Mącz 341c; Bo to człowiek z przyrodzenia ma/ áby ná fprawę rzeczy potrzebnych czás pewny obracał/ iáko ná odpoczywianie ciála/ ná fpanie/ y ná rzeczy infze tym podobne. KuczbKat 295.

»stanie i odpoczywanie« (1): żywe rzeczy zimne nie zda ile aby miały fpać, wżakoż wzdy one muřą mieć nie iakie ftanie czáłow fwych y odpoczywanie fpaniu podobne. GlabGad L2v.

Przen (2) : odwodzi tylko ludzi od proznowania onego cíelefnego Sobotniego/ á przywodzi do odpoczywania prawdziwego duchownego [...] ktore w świętobliwości y fprawiedliwości należy. CzechRozm 71.

Wyrażenie: »odpoczywanie szabatu« (1): Ktorego odpoczywania Szábátu prawdziwego/ nie raz w tydzien wierni wżywać máia/ dnia iednego pewnego/ ále po wżytki dni żywota fwoiego CzechRozm 71v.

a. Zaznawanie spokoju, ukojenia; życie bez trudów i niebezpieczeństw (7) : y to też ięft powinność dobrego krolá/ żeby táki porządek vczynił w fwey zyemi/ [...] iákoby poddáni/ cżáfu pokoiu poczćiwie nábytego/ żyli we włzelákim bępieczeńftwie: wzywáiąc ze cżią tego końca pracz fwoich/ ktory ięft dobra myłl/ á odpoczywánie. *GórnDworz Hh.*

α. Zażywanie spokojnej starości [czyje] (1) : [gdy] przyźedłeś iuz ku záftydłym cżáfom ieliennym fwoim/ [...] ftárayże lie pilno/ [...] iákobys ony pirwíze roboty pirwízych cżáfow fwoich ták záchował w fzpiżarniach fwoich/ iákobys mógl bępiecznie zá niemi przyść do onego wdzięcznego odpoczywánia fwego *RejZwierc 136v.*

β. O umarłych: ukojenie po trudach życia; zbawienie wieczne (5) : po tym pielgrzymowániu/ day nam przyść ku odpoczywániu. *ArtKanc E8.*

odpoczywanie czyje [G sb i pron] (2): Elysium, Poëtis campus Beatorum apud inferos, Błónie álbo pole odpocziwánia rołzkofzne zmárłych ludzy po śmiercy. *Mącz 102a; RejAp 61v.*

W połączeniu szeregowym (1): RejAp 61v cf »być w odpoczywaniu«.

Zwroty: »być w odpoczywaniu« (1): to iuz rozumiey iżci tám łam [lege: są] w pokoiu á w odpoczywániu/ á w wdzięczney á nieomyłney nádziei fwoiey. *RejAp 61v.*

»wieczne odpoczywanie wziąć« (1): czemu prósiłz kápłanów/ áby zá nie páná Bogá próšili? wiem że ták odpowięłz: áby vmárły wieczne odpoczywánie wzięł *BiałKat 356.*

2. Przebywanie w jakimś miejscu; quies, requietio Vulg [w tym czyje (3): pron poss (2), ai poss (1)] (4) : TO mowi Pan: [...] y ktoryłz táki dom ięftł ktory mi zbuduiećie? y kthorełz tho mieyłce odpoczywánia moiego? *Leop Is 66/1, Act 7/49.*

Przen (2) :

a) Przebywanie Chrystusa w łonie matki (1) : aprzetołz połzwyączzona [*Panna Maryja*] od ducha łzwyátęgo bycz domem bołkyemu odpoczyuanyu *PatKaz II 40v.*

b) O Pannie Marii: oczekiwanie w boskich przewidywaniach na swoje posłannictwo (1) : a panna maria ty przepałzczy grzechu od uyekow uprzedyła bądacz wotpoczyuanyu wbołthwye *PatKaz II 25v.*

3. Miejsce pobytu, osiedlenia się: siedlisko, schronienie (7) : Ifáłchár [...] vyrzał odpoczywánie iż było dobre/ y zyemiá iż byłá dobrá/ podiáł iá fwoiemi ramiony *BielKron 18v.*

odpoczywanie czego [= gdzie] (1): ci nie wnidą w odpoczywánie/ źiemie onej wprzod im obiecáne. *ArtKanc T15.*

Przen: O Pannie Marii jako Matce Bożej [czyje: G sb (1), pron poss (1), ai poss (1)] (3) : tronouye [...] uyznaualy yłch ona [*Panna Maryja*] zwyecznołzczy uybrana otpoczyuanyem bołkym *PatKaz II 54.*

Szereg: »dom i odpoczywanie« (2): połzwyączzył maryą [...] gotuyącz yą bycz mathką łynu bozemu a łwym namyłłzem domem y odpoczyuanyu *PatKaz II 40, 40.*

a. Miejsce wiecznego spoczynku zmarłych (2) :

α. Cmentarz (1) : Coemiterium, Latine Dormitorium, Cmintars/ Odpocziwánie. *Mącz 58d.*

β. Niebo [czyje = przez kogo dane] (1) : oni przed lie niepoználi drog moich/ iákóm przyfiágl w gniewie moim/ że nie wnidą do odpoczywania [*in requiem*] moiego. *Leop Hebr 3/11.*

Synonimy: 1. chłódenie się; a. pokoj.

Cf **ODPOCZYWAĆ**

MM